

Valtakunnansovittelijan toimisto
Riksförlikningsmannens byrå
National Conciliator's Office

Valtakunnansovittelijan toimiston vuosiraportti 2021

Valtakunnansovittelijan toimisto
Riksförlikningsmannens byrå

Valtakunnansovittelijan toimisto

Taitto: PunaMusta Oy

Helsinki 2022

Sisällys

1. Johdanto	4
2. Työriitoja sovittelussa vuonna 2021	6
3. Yleistä työriitojen sovittelun organisoinnista	7
3.1. Sovittelun organisointi vuonna 2021	8
4. Työriitojen sovittelun sääntelystä	9
4.1. Työriitojen sovittelusta säädetään työriitalaissa	9
5. Sovittelun kehittämisehdotuksia	12
6. Yleistä palkkapolitiikasta sekä ansio- ja työllisyyskehityksestä	14
6.1. Palkkapolitiikasta	14
6.2. Palkankorotuksista, ansiokehityksestä, kustannuskilpailukyvyistä sekä työllisyydestä	15
7. Työtaisteluista ja työriidoista	20
8. Työriitojen sovittelu vuonna 2021	24
8.1. Yleistä	24
8.2. Työriidat, sovittelija, osapuolet ja lopputulos	25
8.3. Yhteenveto	32
9. Muuta tarkasteluvuodesta	34
9.1. Poliittiset työtaistelut	34
10. Vuonna 2023 päättymässä olevat työ- ja virkaehtosopimukset	35
Lähteet	36

1. Johdanto

Vuosi 2021 oli toinen koronavuosi. Kesällä pandemian helpottuminen vauhditti talouskasvua ja lisäsi kuluttajien luottamusta ja tuki kulutusta. Suomen talous kasvoi ja työllisyys parani tarkasteluvuonna kevään ja kesän aikana odotettua nopeammin. Bruttokansantuotteen arvioitiin kasvavan vuodessa 3,4 prosenttia. Pandemiatilanne heikentyi kuitenkin nopeasti vuoden lopussa. Omikronmuunnoksen myötä ilmaantuvuusluvut nousivat korkealle ja terveydenhuollon kuormitus kasvoi voimakkaasti. Tämän vuoksi rajoitustoimia kiristettiin joulukuussa koko Suomessa. Kasvunäkymiä alkoi varjostaa pandemian ja inflaation kiihtyminen.

Maaliskuussa Teknologiateollisuus ry ilmoitti luopuvansa valtakunnallisesta työehtosopimustoiminnasta ja siitä vastaisi elokuun alusta 2021 uusi työnantajajhdistys, Teknologiateollisuuden työnantajat ry. Teknologiateollisuus ry tulisi kuitenkin edelleen tukemaan yrityksiä näiden neuvotteluissa yrityskohtaisista työehtosopimuksista. Teknologiateollisuuden ratkaisu poikkesi Metsäteollisuuden ratkaisusta, jolla irtauduttiin kokonaan liittokohtaisesta työehtosopimustoiminnasta. Muutokset johtivat keskusteluun suomalaisen työmarkkinajärjestelmän suunnasta, kuten työehtosopimusten yleissitovuudesta ja työmarkkinamallista.

Teknolohiateollisuus avasi kierroksen, jossa työehtosopimusten kustannustaso vaihteli ylempien toimihenkilöiden 1,8 prosentista, toimihenkilöiden 1,9 prosenttiin ja työntekijäsopimuksen 2,0 prosenttiin. Kaikkiin teknolohiateollisuuden työehtosopimukseen sisältyi mahdollisuus sopia palkkaratkaisusta paikallisesti. Sopimukset olivat kaksivuotisia jälkimmäisen vuoden ollessa ns. optiovuosi.

Sovittelussa työriitoja vuonna 2021 oli yhteensä 16.

Kiitos Lauri Kajanojalle avusta raportin laatimisessa.

Helsingissä kesäkuussa 2022

Vuokko Piekkala

Valtakunnansovittelija

2. Työriitoja sovittelussa vuonna 2021

Vuonna 2021 sovitteluun tuli työriitalain mukaisia uusia työriitoja 15 (13 kpl vuonna 2020). Lisäksi soviteltiin vuonna 2020 vireille tulleista työriidoista Kotidata Oy:n työriitaa (ks. taulukko 2).

Sovitellut työriidat kohdistuivat pääosin metsäteollisuuden ja teknologiateollisuuden sopimusaloille. Lisäksi soviteltiin kahta Ammattiliitto Pron rajariitaa, joista toinen koski Kotidataa ja toinen lentokentän teknisiä työntekijöitä. Työnseisauskeino-
na käytettiin lakon uhkaa.

3. Yleistä työriitojen sovittelun organisoinnista

Työnantajien sekä palkansaajien välisten työriitojen sovittelua varten säädetään työriitojen sovittelusta annetussa laissa (työriitalaki). Sovittelujärjestelmällä mahdollistetaan työriidan ulkopuolisen toimijan – sovittelijan – käyttö. Työriitojen tehokkaalla sovittelulla voidaan vähentää työriidoista osapuolille aiheutuvia taloudellisia menetyksiä. Järjestelmällä pyritään turvaamaan myös työmarkkinoiden vakautta ja ennakoitavuutta.

Valtakunnansovittelijan lisäksi vuonna 2021 toimi viisi sivutoimista sovittelijaa, mikä tarkoittaa 50 prosentin lisäystä aiempaan neuvottelukierrokseen verrattuna. Kaikkien sovittelijoiden toiminta-alue on koko valtakunta, vaikka yksi sovittelija sijoitetaan pysyvästi Ahvenanmaan itsehallintoaluetta varten. Valtioneuvosto nimittää valtakunnansovittelijan sekä tämän esityksestä määrää myös sivutoimiset sovittelijat. Soviteltavat työriidat sovittelijoiden kesken jakaa valtakunnansovittelija. Valtakunnansovittelijan toimikausi on neljä vuotta ja sivutoimisten sovittelijoiden kolme vuotta.

Tavallisesti työriidan sovittelun hoitaa joko valtakunnansovittelija tai joku sivutoimisista sovittelijoista itsenäisesti. Valtakunnansovittelija voi myös määrätä sovittelijan hoitamaan määrättyä sovittelutehtävää valtakunnansovittelijan avustajana. Kaikilla sovittelijoilla on samat valtuudet sovittelussa, esimerkiksi esittää työnseisausta siirrettäväksi tai tehdä sovintoehdotus.

3.1. Sovittelun organisointi vuonna 2021

Uutena sovittelijana syyskuussa 2021 aloitti kärjätuomari Markku Saarikoski Helsingin käräjäoikeudesta (20.9.2024 saakka). Muina sivutoimisina sovittelijoina toimivat Jukka Ahtela (31.3.2024 saakka), Janne Metsämäki (14.10.2023 saakka), Jukka-Pekka Tyni (15.2.2024 saakka) ja Leo Suomaa (28.2.2023 saakka). Valtakunnansovittelijana toimi Vuokko Piekkala (5.8.2022 saakka). Valtakunnansovittelijan sijaisena toimi Jukka Ahtela ja Jukka-Pekka Tynin vastuulla oli Ahvenanmaan itsehallintoalue.

Kuva 1. Uutena sovittelijana vuonna 2021 aloittanut Markku Saarikoski.

Valtakunnansovittelijan toimistossa on lisäksi johdon sihteeri. Johdon sihteerinä toimii Tuija Ahonen.

4. Työriitojen sovittelun sääntelystä

4.1. Työriitojen sovittelusta säädetään työriitalaissa

Vain osa työnseisauksista kuuluu työriitalain mukaisen sovittelun piiriin. Näitä ovat työnseisaukset, joita käytetään työ- ja/tai virkaehtosopimuksen voimassaolon päätyttyä eli työrauhan ulkopuolella.

Suomalainen työehtosopimusjärjestelmä lähtee siitä, että sopimusosapuolet neuvottelevat ja sopivat työ- ja virkaehtosopimuksista. Jos sopimusta ei synny ja työriita vaarantaa työrauhaa, käytettävissä on työriitojen sovittelu. Sovittelussa sovittelija tarvittaessa ehdottaa riitapuolten ehdotuksiin ja tarjouksiin sellaisia myönnytyksiä ja tasoituksia, mitä tarkoituksenmukaisuus ja kohtuus näyttävät vaativan.

Työriitojen sovitteluun eivät kuulu sellaiset työtaistelut, jotka tapahtuvat sopimusosapuolten välisen virka- ja työehtosopimuksen ollessa voimassa. Nämä kuuluvat työtuomioistuimen toimivaltaan. Myöskään myötätuntotyötaistelut tai poliittiset työtaistelut eivät kuulu työriitojen sovittelun piiriin. Vaikka poliittiset tai myötätuntotyötaistelut eivät kuulu työriitalain mukaisen ennakoilmoitusvelvollisuuden ja sovittelun piiriin, niitä koskevat työmarkkinakeskusjärjestöjen välisissä sopimuksissa sovitut ennakoilmoitusvelvollisuudet.

Työmarkkinaosapuolten on työriitalain mukaan ilmoitettava kirjallisesti työnseisauksesta tai sen laajentamisesta vähintään 14 vuorokautta ennen valtakunnansovittelijan toimistoon ja vastapuolelle. Ilmoituksessa on mainittava aiotun työnseisauksen tai sen laajentamisen syyt, alkamishetki ja laajuus. Ilmoitusvelvollisuuden tavoitteena on saattaa työtaistelu-uhat riittävän ajoissa sovittelijan tietoon, jotta sovittelija voi ryhtyä toimenpiteisiin työriidan selvittämiseksi ja työtaistelun estämiseksi. Myös työnseisauksen kohteeksi joutuvalle on tärkeää saada tieto

uhkaavasta tilanteesta. Ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti on asianomistajarikos ja siitä voidaan tuomita sakkoon.

Aiottu työnseisaus voidaan siirtää tai sitä voidaan rajoittaa. Työtaistelun aloittamisen siirtäminen tai rajoittaminen vaatii vastapuolen suostumuksen. Myös työ- ja elinkeinoministeriö voi siirtää työnseisauksen myöhempään ajankohtaan määrätyin edellytyksin. Viimeksi mainittu on mahdollista, jos työnseisauksen sen laajuuden tai työalan laadun vuoksi katsotaan kohdistuvan yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin tai huomattavasti vahingoittavan yleistä etua. Siirtämisellä pyritään varaamaan riittävästi aikaa sovittelulle.

Ilmoitusvelvollisuus koskee työnseisauksia. Tyypillisiä työnseisauksia ovat lakko ja työsulku, mutta myös varallaolokiello voi täyttää työnseisauksen tunnusmerkistön. Ilmoitusvelvollisuus ei koske esimerkiksi työsaartoa tai ylityökieltoa. Tässä suomalaisen järjestelmä poikkeaa ruotsalaisesta järjestelmästä, joka lähtee siitä, että sovittelua voidaan käyttää silloin, kun toimenpide voi vaikuttaa osapuoleen, johon se on kohdennettu painostustarkoituksessa ja kollektiivisena.

Lisäksi valtakunnansovittelija voi ryhtyä toimenpiteisiin tilanteissa, joissa työriita vaarantaa työrauhaa, vaikka painostuskeinona ei käytettäisi ilmoitusvelvollisuuden edellyttävää työnseisausta, kuten lakkoa. Osapuolet voivat yhdessä pyytää vapaaehtoista sovittelua tilanteessa, jossa tarvitaan ulkopuolista apua. Lisäksi on mahdollisuus ennakoivaan sovitteluun. Ennakoiva sovittelu perustuu sovittelijan tehtävään edistää työnantajien ja työntekijöiden välisiä suhteita. Vapaaehtoisessa ja ennakoivassa sovittelussa sovittelija ei voi velvoittaa osapuolia osallistumaan sovitteluun toisin kuin työriitalain mukaisessa ns. pakkosovittelussa. Vapaaehtoisessa sovittelussa sovittelija voi antaa sovintoehdotuksen. Ennakoivassa sovittelussa ratkaisuesitystä ei kutsuta sovintoehdotukseksi.

Työriitalain ns. pakkosovittelussa työriidan osapuolet ovat velvollisia osallistumaan sovitteluun ja antamaan sovittelijalle tämän tarvitsemat tiedot työriidan sovittelua varten.

Sovittelussa sovittelija toimii puheenjohtajana ja määrää prosessinjohdosta. Ensimmäisestään sovittelijan on pyrittävä johdattamaan osapuolet sovintoon näiden omien ehdotusten pohjalta. Sovittelija auttaa riitapuolia kollektiivisessa tinkaamisprosessissa pyrkien suostuttelemaan vastahakoisia osapuolia niihin vastamyönnytyksiin, joita ilman sovittelu ei voi edetä. Sovittelija voi tehdä sovintoehdotuksen, jonka hyväksymisestä päättävät osapuolet. Pakkosovintoa ei ole.

Sovittelija voi myös keskeyttää sovittelun tai esittää sovittelulautakunnan perustamista ratkomaan riitaa. Osapuolet voidaan osoittaa myös välimiesmenettelyyn tai kehottaa heitä suoriin neuvotteluihin keskenään.

5. Sovittelun kehittämisehdotuksia

Helmikuussa 2021 Akava, Julkisan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ja Ylemmät Toimihenkilöt YTN esittivät sovittelujärjestelmän uudistamista, sovittelumenettelyn täsmentämistä ja sovittelun resurssien vahvistamista. Esittäjät katsoivat, että työmarkkinoiden toiminnan tulisi jatkossakin perustua sopimiseen ja työ- ja virkaehdoista tulee sopia kattavasti työ- ja virkaehtosopimuksissa.

Akavan tarve uudistusesityksille perustuu esityksen mukaan työriitalain puutteille koskien sovintomenettelyn kulkua, sovintoehdotusten sisältöä ja palkkaratkaisun linjaa. Ne ovat esityksen tekijöiden mukaan johtaneet käytännössä mm. siihen, että sovintoehdotukset perustuvat vientialojen sopimaan palkankorotustasoon, jolloin toimialakohtaisia eroja ja palkkatasa-arvoon liittyviä kysymyksiä ei oteta riittävästi huomioon.

Akava, Juko ja YTN esittivät työriitalakiin noin parikymmentä muutosta. Muutosehdotukset kohdistuivat

- sovittelijaan (osaamiseen, puolueettomuuteen, lukumäärään, ehdottajiin),
- sovittelijan tehtäviin (velvollisuus käydä vuoropuhelua eri osapuolten kanssa sopimuskauden aikana, jatkaa sovittelua sovintoehdotuksen hylkäämisen jälkeen, ottaa huomioon taloustilanne ja erityisesti toimialan palkkakehitys),
- uuteen talousyksikköön (tuottamaan laskentatietoa),
- menettelyyn (useamman sovittelijan käyttö sovittelussa, sovittelun ja sovintoehdotuksen määräaikojen säätäminen, työehtosopimuksen solmiminen sovintoehdotuksella) sekä
- osapuolille (velvollisuus talous- ja palkkakehitystietojen toimittamiseen, neuvottelutavoitteiden ja riidan kohteiden toimittamiseen määräajassa)

Työministeri Tuula Haatainen käynnisti helmikuussa 2021 selvitystyön työehtosopimukseen liittyvien rajariitojen ratkaisumekanismeista ja sovittelujärjestelmän toimivuudesta. Selvityshenkilöiksi nimettiin Minna Etu-Seppälä ja Simo Zitting.

Selvityshenkilöt kartoittivat työehtosopimukseen liittyviä rajariitoja ja niiden syitä sekä työriitojen sovittelujärjestelmää erityisesti työehtosopimusten rajariitatilanteissa. Rajariidoilla tarkoitetaan riitoja, joissa työnantaja ja työntekijäpuoli ovat eri mieltä siitä, mitä työehtosopimusta työnantajan teettämään työhön pitäisi soveltaa.

Selvityshenkilöt ehdottivat työriitojen sovittelujärjestelmän kehittämistä ja valtakunnansovittelijan tehtäväksi mm. vapaaehtoista sovittelua osapuolen tai osapuolten pyynnöstä. Lisäksi ehdotettiin ns. järjestöehdon käytön selkeyttämistä. Nykyisin vapaaehtoisessa sovittelussa sovittelupalveluja voidaan tarjota esimerkiksi työriidassa, johon ei sisälly työnseisausta. Nykymuotoinen vapaaehtoinen sovittelu on käytännössä ollut vapaamuotoista ja sovittelija on osallistunut riitapuolten neuvotteluihin mm. puheenjohtajana.

6. Yleistä palkkapolitiikasta sekä ansio- ja työllisyyskehityksestä

6.1. Palkkapolitiikasta

Palkkapolitiikka on palkkakehitystä säätelevää politiikkaa. Suomalainen palkkapolitiikka on perinteisesti kytketty

- tulonjako- ja ostovoimakysymyksiin,
- kansalliseen kilpailukykyyn ja inflaation torjuntaan sekä
- yhteiskuntapolitiikan kysymyksiin.

Suomalaisessa palkanmuodostuksessa yksi keskeinen näkökulma on liittynyt kilpailuvuon turvaamiseen. Se on korostunut yhteisvaluutta euron käyttöönoton myötä, kun valuuttakurssin devalvaatio poistui hallitusten keinovalikoimasta.

Kustannuskilpailukyky on yksi tekijä, joka vaikuttaa talouden viennin tai brutto-kansantuotteen kasvulla mitattuun menestykseen. Muita tekijöitä tuottavuuslautakunnan mukaan ovat mm. vientikysyntä, vientiyritysten johdon liiketoimintaosaaminen ja toimialarakenteen muutokset viennin kohdemaissa. Kustannuskilpailukyky riippuu yksikkökustannuksista suhteessa kilpailijamaihin. Yksikkökustannukset nousevat, jos kustannukset kasvavat tai tuottavuus heikkenee. Pitkällä aikavälillä talouden kasvu riippuu tuottavuuden ja tehtyjen työtuntien muutoksesta.

Hyvä kustannuskilpailukyky edistää vientiä ja houkuttelee investointeja parantaen siten suotuisan työllisyyskehityksen edellytyksiä. Kustannuskilpailukykyyn vaikuttavat lähinnä kotimaiset kustannukset, jotka määräytyvät markkinoilla ja työehtojen neuvotteluissa, työn tuottavuus sekä kilpailijamaiden tuottavuus ja kustannukset. Jotta avoimen sektorin kyky luoda vaurautta säilyisi, palkkojen ja muiden

työehtojen tulisi pysyä tuottavuuden, muiden panoskustannusten ja kilpailijamaiden hintojen asettamissa raameissa.

Kotitalouksien ostovoima on sekin keskeinen näkökulma palkanmuodostukseen. Koko talouden tasolla hyvin toimiva palkanmuodostus on sellainen, joka turvaa kestävällä tavalla tasapainoisen kehityksen sekä kotimaan talouden että kansainvälisen kilpailukyvyn osalta. Samalla se tarjoaa riittävän joustavuuden palkanmuodostuksessa yksilöiden, yritysten ja sopimusalojen välillä.

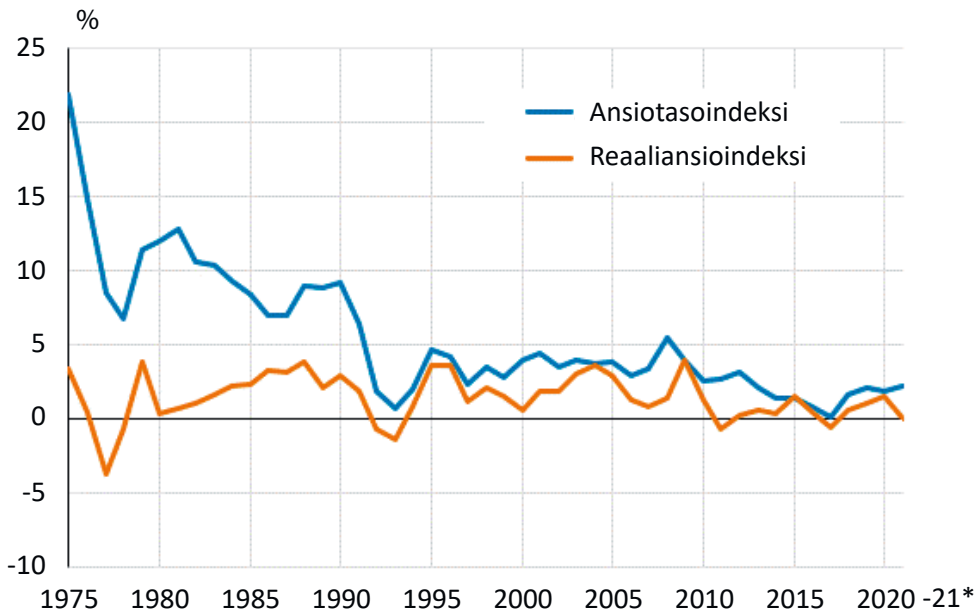
6.2. Palkankorotuksista, ansiokehityksestä, kustannuskilpailukyvästä sekä työllisyydestä

Palkankorotukset olivat tarkasteluvuonna melko maltillisia Suomessa ja muualla euroalueella. Sen sijaan Yhdysvalloissa palkat kasvoivat euroaluetta voimakkaammin ja palkkainflaatio kiihtyi vuoden 2021 aikana. Yhdysvalloissa työttömyysaste laski 3,9 prosenttiin, kun taas euroalueella ja Suomessa se oli noin 7 prosenttia. Koronapandemia näytti vaikuttaneen Yhdysvalloissa työntekijöiden liikkuvuuteen siten, että työntekijät poistuivat työmarkkinoilta tai hakeutuivat toiselle alalle. Vastaavaa siirtymää tai poistumaa ei havaittu kuitenkaan euroalueella. Suomessa palkkojen noususta ja inflaatiota kiihdyttävästä haitallisesta hinta-palkka-kierteestä ei tarkasteluvuonna ollut viitteitä. Inflaation odotettiin palautuvan hintavakaustavoitteen mukaisesti kahden prosentin paikkeille. Lähde: Suomen Pankki, 17.12.2021.

Vuonna 2021 nimellisten ansioiden arvioidaan kasvaneen 2,4 prosenttia ja palkansaajakorvausten 4,6 prosenttia Suomen Pankin joulukuun 2021 ennusteiden mukaan. Palkansaajakorvausten nousuun vaikuttivat henkeä kohti laskettujen työtuntien lisääntyminen pandemiatilanteen helpottaessa sekä työnantajien työeläkemaksujen tilapäisen alennuksen poistuminen ja työttömyysvakuutusmaksun nousu vuonna 2021.

Reaaliansioiden kehitys kääntyi laskuun vuoden 2021 viimeisellä neljänneksellä, koska kuluttajahinnat nousivat nopeammin kuin ansiot. Tätä ennen vuoden 2018 alusta saakka reaaliensiot olivat kasvaneet yhtämittaisesti neljännesvuosittain tarkasteltuna. Lähde: Tilastokeskus, 4.2.2022

Kuvio 1. Ansiotasoindeksin keskimääräiset vuosimuutokset (Lähde: Tilastokeskus 24.3.2022 Työ, palkat ja toimeentulo [Palkat ja työvoimakustannukset](#) | Tilastokeskus)

Lähde: Tilastokeskus, Ansiotasoindeksi

Yksikkötyökustannusten arvioidaan nousseen tarkasteluvuonna 3,3 %, mikä oli vähemmän kuin useimmissa verrokkimaissa. Suomen kustannuskilpailukyky pysyi suunnilleen muuttumattomana ennen koronakriisiä vuosina 2018 ja 2019. Lyhennetyin työajan järjestelmien käyttämisen myötä vuonna 2020 henkeä kohti laskettu työn tuottavuus supistui koronakriisissä euroalueella niin paljon, että tärkeimpien perinteisten mittarien mukaan Suomen kustannuskilpailukyky näytti parantuvan. Vuoden 2021 aikana tilanne näytti "normalisoituneen" ja parempi kustannuskilpailukyky kumoutuneen suhteessa euroalueeseen. Toisaalta kilpailukykyindikaattoreiden komponentit muuttuivat voimakkaasti myös syistä, jotka eivät vaikuta Suomen talouden menestykseen (Lähde: Ilkka Kiema, Palkansaajien tutkimuslaitos Labore 23.9.2021).

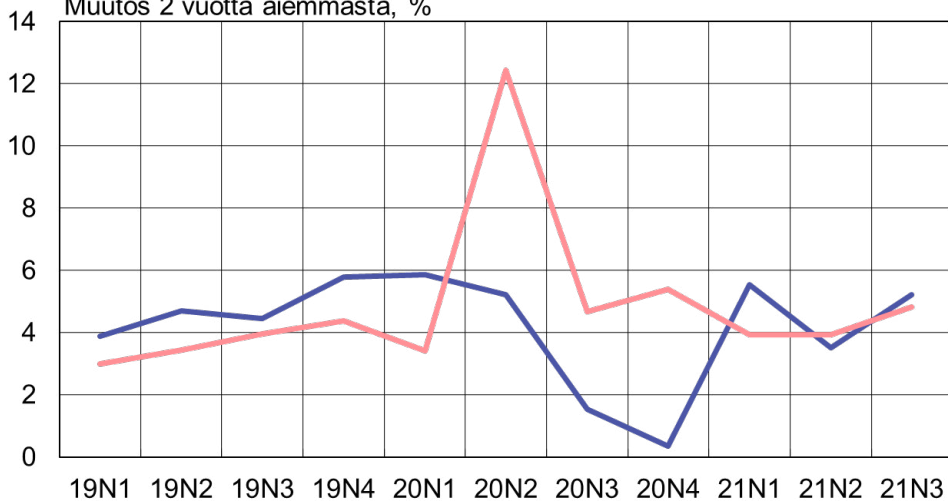
Kuvio 2. Nimellisten yksikkötyökustannusten kehitys 2019-2021 (Lähde: Lauri Kajanoja 26.1.2022)

Koko talouden nimellisten yksikkötyökustannusten kehitys on normalisoitunut vuoden 2020 jälkeen

Yksikkötyökustannukset, koko talous

— Suomi — Euroalue 12*

Muutos 2 vuotta aiemmasta, %

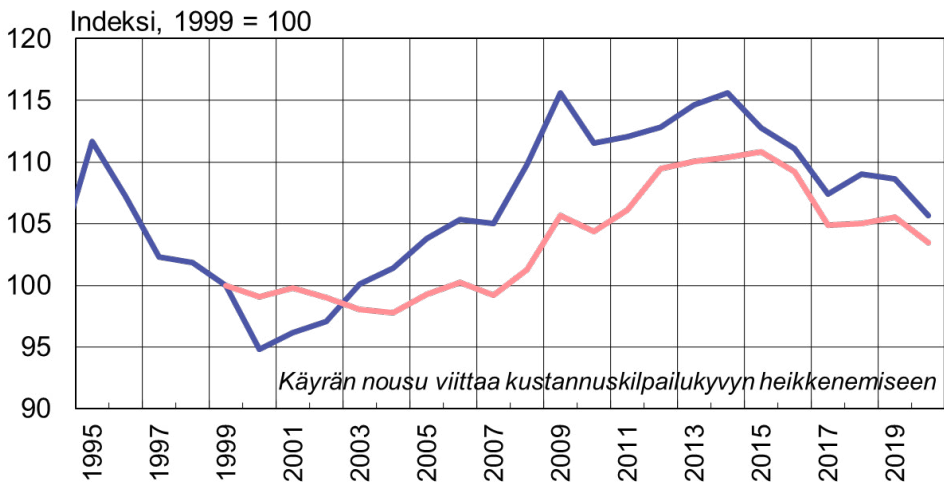
*) 12 ensimmäisenä euron käyttöön ottanutta maata.

Lähteet: Eurostat ja Suomen Pankin laskelmat.

Kuvio 3. Vaihtosuhtekorjattujen yksikkötyökustannusten kehitys (Lähde: Lauri Kajanoja 26.1.2022)

Koronakriisi on heilutellut kustannuskilpailuvyn mittareita Vaihtosuhtekorjatut yksikkötyökustannukset koko taloudessa***

- Suhteessa kehittyneisiin kauppakumppanimaihin*
- Suhteessa euroalue 12:n keskiarvoon**

*) 14 perinteistä teollisuusmaata Suomen kauppapainoilla, samassa valuutassa.

**) Euroalueen 12 ensimmäistä jäsenmaata.

***) Työkustannukset suhteessa kansantulon määrään.

Ennuste: Euroopan komissio.

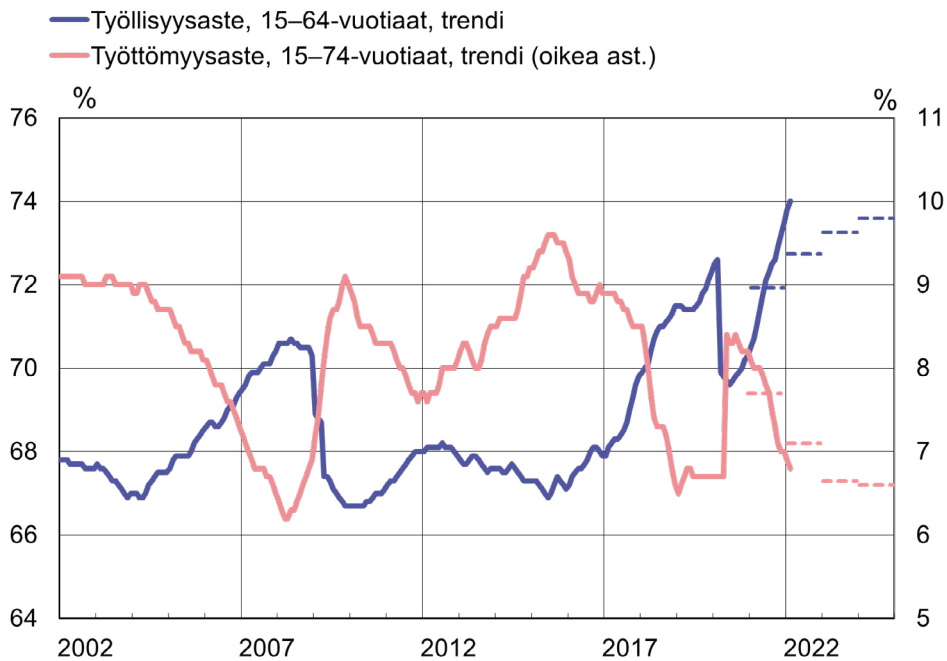
Lähteet: Euroopan komissio, OECD, Macrobond ja Suomen Pankin laskelmat.

24.1.2022
© Suomen Pankki
34093@2021 kuvio 1

Työllisyys kohentui vuoden 2021 aikana nopeasti ja vastaavasti työttömyys alentui. Vaikka työtuntien määrä kasvoi, se oli edelleen matalampi kuin ennen koronakriisiä. Tämän arvioidaan johtuvan osa-aikaisten työsuhteiden osuuden kasvusta tai koko-aikaisten työntekijöiden keskimääräisten tuntien vähenemisestä. Työmarkkinoita vaivasivat edelleen kohtaanto-ongelmat ja työvoimapula. Työvoimapulaa oli erityisesti lähihoitajista, sairaanhoitajista ja terveydenhoitajista, sosiaalityön erityisasiantuntijoista, ylilääkäreistä ja erikoislääkäreistä sekä yleislääkäreistä. Ylitarjontaa oli puolestaan mm yleis-, osastosihteeristä ja johdon sihteereistä sekä matkatoimistovirkailijoista, vaattureista, pukuompelijoista yms. sekä toimittajista. Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometri, 5.4.2022.

Kuvio 4. Työllisyysasteen ja työttömyysasteen trendit 2000–2022 (Lähde: Euro & Talous 28.4.2022)

Työllisyys- ja työttömyysaste

Lähteet: Tilastokeskus ja Suomen Pankki.

28.4.2022
eurojatalous.fi
38375@Tyött.ast&työll.ast_trend

Taulukko 1. Ennustetaulukot vuosille 2021–2024, Lähde: Suomen Pankki ja Tilastokeskus, 17.12.2021

Prosenttimuutos edellisestä vuodesta

	2020	2021 ^e	2022 ^e	2023 ^e	2024 ^e
Koko talous					
Ansiotaso	1,9	2,4	2,4	2,4	2,4
Palkansaajakorvaukset palkansaajaa kohti	0,8	4,6	3,2	2,4	2,3
Yksikkötyökustannukset	1,6	3,3	1,8	1,5	1,4
Tuottavuus työllistä kohti	-0,9	1,2	1,4	0,9	0,9
Kuluttajahintaindeksi, 2015 = 100	0,3	2,2	2,4	1,5	1,8

7. Työtaistelusta ja työriidoista

Vuonna 2021 tilastokeskuksen mukaan toteutui 55 työtaistelua, kun vuonna 2020 niitä oli 108. Vuonna 2021 toteutuneisiin työtaisteluihin osallistui noin 22 500 työntekijää ja menetettyjä työpäiviä kertyi noin 34 100. Vertailun vuoksi vuonna 2020 toteutuneisiin työtaisteluihin osallistui noin 19 000 työntekijää ja työpäiviä menetettiin noin 176 000. Vaikka työtaistelujen lukumäärä puoliintui, osallistujien määrä kasvoi noin 18 prosenttia ja menetettyjen työpäivien määrä väheni noin viidesosaan verrattuna vuoteen 2020.

Työtaisteluissa menetetyistä työpäivistä 74 prosenttia ajoittui viimeiselle vuosineljännekselle. Työtaisteluihin sisältyy myös ylityökiellot ja työtaisteluilla uhkaaminen. Vuonna 2021 toteutuneiden työtaistelujen lukumäärä oli 50 ja työtaistelulla uhattiin 5 kertaa.

Työtaisteluista 49 prosenttia kohdistui teollisuuteen ja 22 prosenttia kuljetuksen ja varastoinnin toimialalle. Työpäiviä menetettiin eniten majoitus- ja ravitsemistojen toiminnassa (noin 14 000 työpäivää) ja työtaisteluihin osallistuttiin eniten terveys- ja sosiaalipalveluiden toimialalla (noin 10 500 henkilöä).

Vuonna 2021 työtaistelujen yleisimmät syyt olivat työnjohto (29 %), muu syy (24 %) ja työvoiman vähennys tai sen uhka (20 %). Alan työehtosopimustoimintaan liittyviä työtaisteluja (mukaan lukien ylityökiellot ja uhkaukset) oli 3 (5 %).

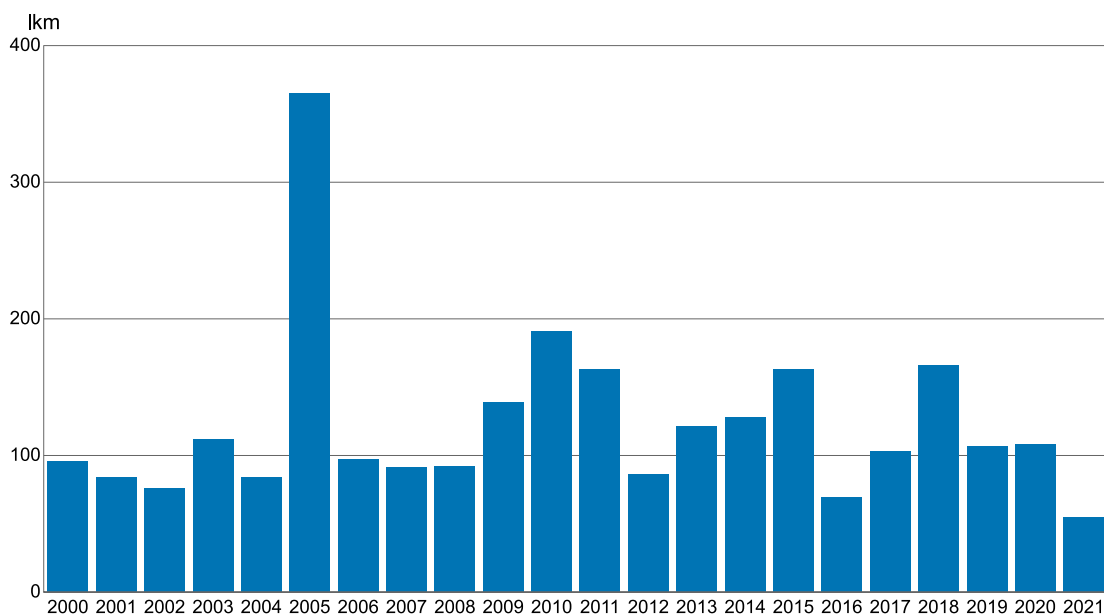
Kaikkien työtaisteluiden määrä ilmenee Tilastokeskuksen työtaistelutilastosta. Vuoden 2021 tilasto on julkaistu 12.5.2022. Katso kuviot 5 - 7. Lähde: Suomen virallinen tilasto (SVT): Työtaistelutilasto [verkkojulkaisu].

ISSN=1799-0823. 2021. Helsinki: Tilastokeskus [Viitattu: 24.5.2022].

Saantitapa: <https://www.stat.fi/julkaisu/ckty87rnc1ov80b99jqbh07c2>

Kuvio 5. Työtaistelujen lukumäärä vuosina 2000–2021 (Lähde: Tilastokeskuksen työtaistelutilasto 12.5.2022)

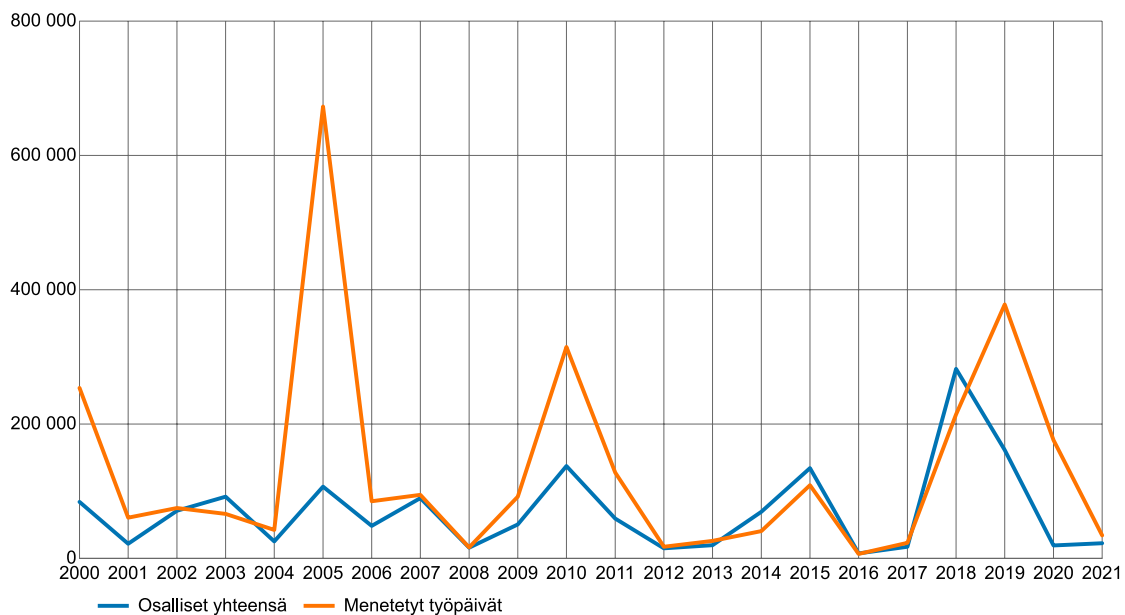
Työtaistelujen lukumäärä vuosina 2000-2021

Lähde: Tilastokeskus, työtaistelutilasto

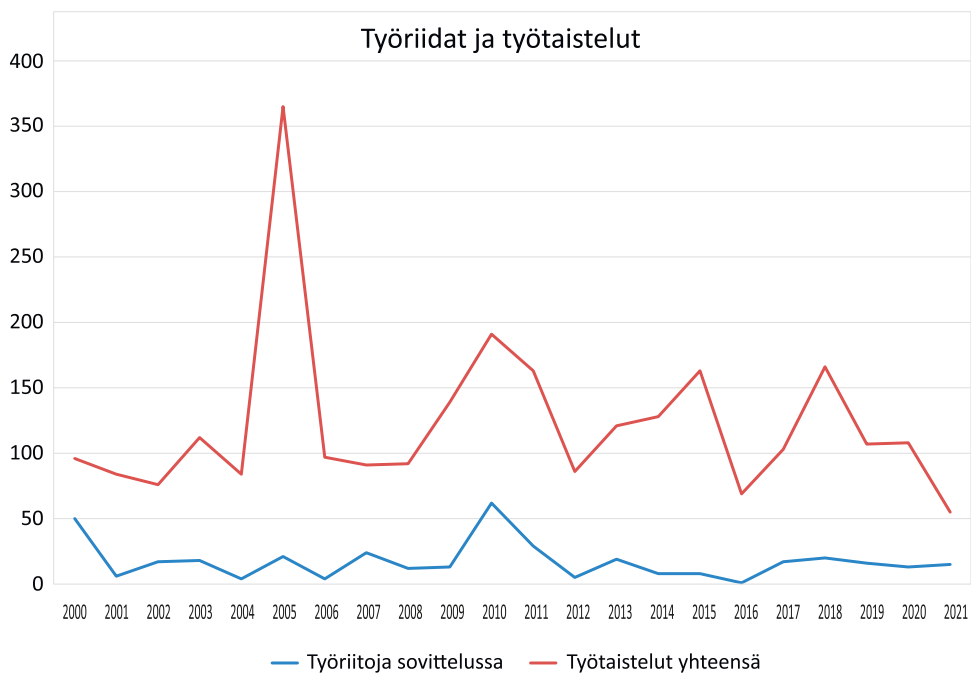
Kuvio 6. Työtaisteluihin osalliset yhteensä ja menetetyt työpäivät vuosina 2000–2021 (Lähde: Tilastokeskuksen työtaistelutilasto 12.5.2022)

Osalliset yhteensä ja menetetyt työpäivät vuosina 2000-2021

Lähde: Tilastokeskus, työtaistelutilasto

Kuvio 7. Työtaistelut ja sovitteluun tulleet työriidat vuosina 2000–2021 (Lähde: Valtakunnansovittelijan toimisto ja Tilastokeskuksen työtaistelutilasto 12.5.2022)

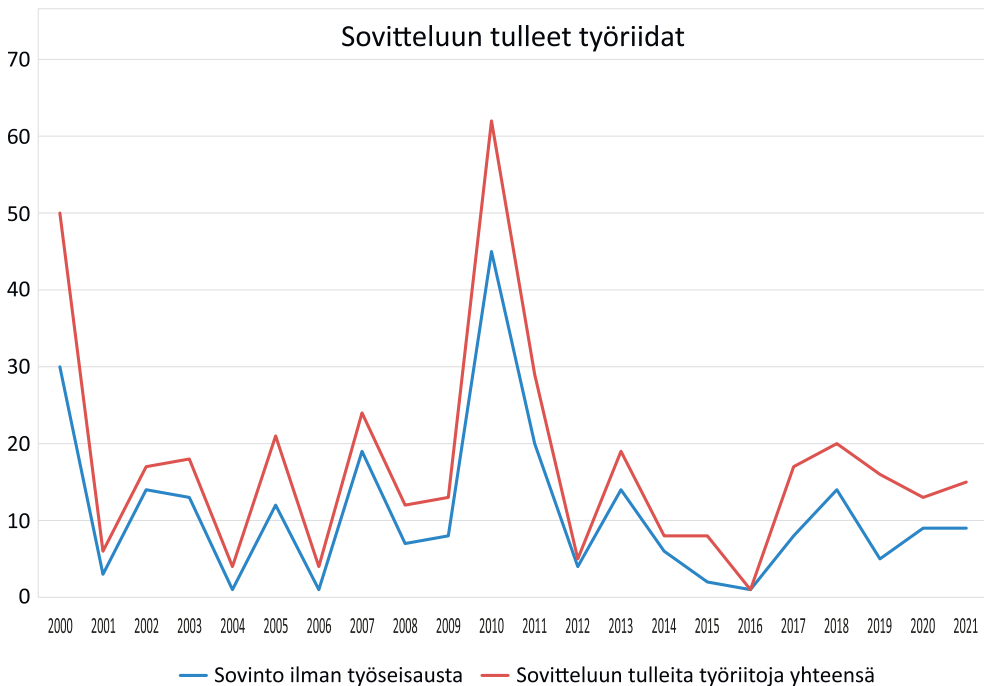

8. Työriitojen sovittelu vuonna 2021

8.1. Yleistä

Työriitoja on tullut sovitteluun vuosina 2000–2021 keskimäärin noin parikymmentä vuodessa, lukuun ottamatta vuosia 2000, 2010 ja 2011. Näistä vuonna 2010 oli sovittelussa 62 työriitaa, mikä on tavanomaiseen vuoteen nähden kolminkertainen määrä.

Kuvio 8. Sovitteluun vuosina 2000–2021 tulleet työriidat, eroteltuna riidat, joista sovinto on syntynyt ilman työnseisausta (Lähde: Valtakunnansovittelijan toimisto)

Vuonna 2021 sovitteluun tuli uusia työriitoja 15, jonka lisäksi sovitteltiin yhtä vuonna 2020 vireille tullutta työriitaa. Sovitteluun tulleista ja sovittelussa olleista työriidoista yhdeksässä (noin 60 prosenttia) ratkaisu löytyi osapuolten välisellä neuvottelutuloksella. Työnseisaukselta välttyttiin 67 prosentissa työriidoista. Lakko toteutui UPM:ssä, lentokentän teknisillä työntekijöillä ja Siklaelementillä. Sovintoehdotus annettiin kolmessa työriidassa, joista kahdessa riita päättyi sovintoehdotuksen hyväksymiseen.

Tarkasteluvuoden työriidoista 11 oli metsäteollisuudessa ja kolme teknologiateollisuudessa. Metsäteollisuuden työriitojen määrän kasvu näyttää selittyvän sillä, ettei alalla tehty enää liittokohtaista työehtosopimusta. Tämä johti siihen, että työsuhteen ehdoista neuvoteltiin yritystasolla, koska yleissitovaa työehtosopimusta ei enää ollut. Teknologiateollisuudessa työriidan aiheena oli erityisesti palkantarkistuksen taso ja muoto. Muissa työriidoissa – rajariidoissa – vaatimukset liittyivät kysymyksiin sovellettavasta työehtosopimuksesta tai sopimusosapuolista.

Vuonna 2021 päättyneet työriitaprosessit kestivät vajaasta viikosta noin 11 kuukauteen. Kestoltaan pisin työriita oli Suomen Kotidataa koskeva Ammattiliitto Pron ja Kaupan liiton välinen. Seuraavaksi pisimpään työriita kesti Paperiliiton ja UPM:n sekä Sähköalojen ammattiliiton ja UPM:n välillä (noin 4,5 kuukautta). Kotidataa koskevassa työriidassa kysymys oli siitä, tehdäänkö osapuolten välillä työehtosopimusta tai muutakaan sopimusta. UPM:n työriidassa kyse oli erityisesti siitä, tehdäänkö yrityskohtainen työehtosopimus vai liiketoimintakohtaiset työehtosopimukset sekä siitä, millainen työaika- ja palkkausjärjestelmä tulee olemaan ja miten ulkopuolista työvoimaa voidaan käyttää.

8.2. Työriidat, sovittelija, osapuolet ja lopputulos

Alla olevaan taulukkoon on koottu työriidat, sovittelija, työriidan osapuolet ja päättäminen sekä käsittelyssä olleet teemat kolmijaolla palkkaus, työaika sekä muu sopimusmääräys ja/tai työryhmäkirjaus.

Taulukko 2. Työriidat, sovittelija, työriidan osapuolet ja ratkaisutapa sekä käsitellyssä olleet teemat

Työriidan perustiedot			Sovittelu				
Aihe/asia	Sovittelija	Osapuolet	Ratkaisutapa		Teemojen jaottelu		
			Neuvottelu- tulos	Sovinto- ehdotus	Palkkaus	Työaika	Muu
Suomen Kotidata	Vuokko Piekkala	Ammattiliitto Pro ry ja Suomen Kotidata Oy, Kaupan liitto					x
UPM	Leo Suomaa	Paperiliitto ry ja UPM		x	x	x	x
UPM	Vuokko Piekkala	Sähköalojen ammattiliitto ry ja UPM	x				x
UPM	Vuokko Piekkala	Ammattiliitto Pro ja UPM					x
Lentokentän tekniset työntekijät	Vuokko Piekkala	Ammattiliitto Pro ja Palta ry					x
Teknolוגiateollisuus	Vuokko Piekkala	Teknolוגiateollisuuden työnantajat ry ja Teollisuusliitto ry	x		x		
Teknolוגiateollisuus – suunnittelu- ja konsulttiala	Leo Suomaa	Teknolוגiateollisuuden työnantajat ry ja Ammattiliitto Pro		x	x		
Teknolוגiateollisuus – toimihenkilöt	Leo Suomaa	Teknolוגiateollisuuden työnantajat ry ja Ammattiliitto Pro	x		x		
Isojoen Saha	Jukka Ahtela	Teollisuusliitto ja Isojoen Saha Oy	x				x
Isojoen Saha	Jukka Ahtela	Ammattiliitto Pro ja Isojoen Saha Oy	x				x
Formica IKI	Jukka Ahtela	Teollisuusliitto ja Formica IKI Oy	x				x
Formica IKI	Jukka Ahtela	Ammattiliitto Pro ja Formica IKI Oy	x				x
Siklaelementit	Jukka Ahtela	Teollisuusliitto ja Siklaelementit Oy					x
Siklaelementit	Jukka Ahtela	Ammattiliitto Pro ja Siklaelementit Oy					x
Keitele Group	Jukka Ahtela	Teollisuusliitto ja Keitele Group	x				x
Keitele Group	Jukka Ahtela	Ammattiliitto Pro ja Keitele Group	x				x

Suomen Kotidata Oy

Suomen Kotidata Oy:n työriidan osapuolet olivat Ammattiliitto Pro ja Suomen Kotidata Oy. Ensimmäinen työriitalain mukainen työnseisausilmoitus annettiin heinäkuun lopulla 2020 ja viimeisin työnseisaus päättyi heinäkuussa 2021. Työnseisauksuhkana tarkasteluvuonna käytettiin lakkoja, jotka kestivät vuonna 2020 yhteensä noin kaksi ja puoli kuukautta sekä vuonna 2021 noin kuusi ja puoli kuukautta eli yhteensä noin 9 kuukautta.

Suomen Kotidata Oy on järjestäytynyt Kaupan liittoon, jonka perusteella se soveltaa työntekijöihinsä työsuhteen ehtona kaupan alan työehtosopimusta. Työtuomioistuimen ratkaisussa vahvistettiin po. sopimuksen soveltuvuus Suomen Kotidata Oy:ssä. Sopimuksen osapuolina ovat Kaupan liitto ja Palvelualojen ammattiliitto PAM. Koska Ammattiliitto Pro ei ollut po. työehtosopimuksen sopimusosapuoli, sillä ei ollut työrauhavelvollisuutta. Ammattiliitto Pro vaati työnseisauksella uhkaamalla ict-alan toimihenkilöiden työehtosopimuksen soveltamista yhtiössä.

UPM:n työehtosopimukset

UPM oli osapuolena kolmessa työriidassa, joiden muut osapuolet olivat Paperiliitto, Sähköalojen ammattiliitto ja Ammattiliitto Pro.

Paperiliitto

Työriita kesti 129 päivää ja työnseisauksuhkina käytettiin lakkoa, joka kesti yhteensä 112 päivää. Työriidassa kyse oli erityisesti siitä, tehdäänkö yrityskohtainen työehtosopimus vai liiketoimintakohtaiset työehtosopimukset sekä millainen työaika- ja palkkausjärjestelmä tulee olemaan ja miten ulkopuolista työvoimaa voidaan käyttää. Ratkaisu työriitaan löytyi lopulta sovintoehdotuksella.

Kuva 2. Paperiliiton ja UPM:n selluliiketoiminnan sovittelussa vasemmalta oikealle Paperiliiton edustajat Petri Vanhala, Juhani Siira, Markku Häyrynen, Juha Koivisto, Jyri Peltola ja Janne Sirviö sekä UPM selluliiketoiminnasta Jyrki Hollmén, Janne Strengel, Vesa Volmari, Minna Palho ja Juha Kääriäinen.

Sähköalojen ammattiliitto

Työriita kesti 126 päivää ja työnseisausuhkina käytettiin lakkoa, joka kesti yhteensä 112 päivää. Ratkaisu työriitaan löytyi lopulta osapuolten välisellä neuvottelutuloksella.

Ammattiliitto Pro

Työnseisausuhkana käytettiin lakkoa, joka kesti 21 päivää. Työriidassa Ammattiliitto Pro vaati UPM:tä tekemään kanssaan toimihenkilöitä koskevan työehtosopimuksen, mihin UPM ei suostunut.

Lentokentän tekniset työntekijät

Työriidan osapuolet olivat Ammattiliitto Pro ja Palvelualojen työnantajat Palta. Riita kesti vuoden 2021 puolella 14 päivää jatkuen vuodelle 2022. Työnseisausuhkana käytettiin lakkoa, jota siirrettiin ja toteutui vuonna 2022.

Lentokentän teknisten työntekijöiden työsuhteen ehdoista on sovittu Paltan ja Ilmailualan Unionin IAU:n välisessä lentoliikenteen palveluja koskevassa työehtosopimuksessa. Työehtosopimuksen mukaan sen soveltamispiirissä ei saa tehdä rinnakkaissopimusta ilman sopimuksen allekirjoittaneiden liittojen kirjallista lupaa. IlmailuTekniikan ammattiyhdistys ITA erosi IAU:sta ja liittyi Ammattiliitto Pro:hon. Koska Ammattiliitto Pro ei ollut lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen sopimusosapuoli, sillä ei ollut työrauhavelvollisuutta. Ammattiliitto Pro vaati työnseisauksella uhkaamalla osallistumisoikeutta työehtosopimusneuvotteluihin, oikeutta tehdä oma työehtosopimus tai liittyä toiseen tekniikan alan Prolaiseen työehtosopimukseen. IAU ei antanut suostumustaan rinnakkaissopimuksen tekemiseen.

Työriidassa annettiin sovintoehdotus, jota Ammattiliitto Pro ei hyväksynyt.

Teknologiateollisuuden työnantajien työehtosopimukset

Teollisuusliitto

Työriita kesti 8 päivää ja työnseisausuhkana käytettiin lakkoa, jolta vältyttiin. Työriidan kriittisin kysymys oli palkantarkistuksen taso ja perälaudan jako yritysکوhtaiseen erään ja yleiskorotukseen. Ratkaisu työriitaan löytyi osapuolten välisellä neuvottelutuloksella.

Kuva 3. Teollisuusliiton ja Teknologiateollisuus työnantajat sovittelussa vasemmalta oikealle Teollisuusliiton Riku Aalto, Turja Lehtonen, Jyrki Virtanen ja Jukka Saviluoto sekä Teknologiateollisuus työnantajilta Petteri Rautaporras, Maria Äimälä, Aapo Heikurainen ja Jarkko Ruohoniemi.

Ammattiliitto Pro / Suunnittelu- ja konsulttiala

Työriita kesti 14 päivää ja työnseisausuhkana käytettiin lakkoa, jolta vältyttiin. Työriidan kriittisin kysymys oli palkantarkistuksen taso ja perälaudan jako yritysکوhtaiseen erään ja yleiskorotukseen. Ratkaisu työriitaan löytyi sovintoehdotuksella, jolla palkantarkistuksen taso määriteltiin 1,9 prosenttiin.

Ammattiliitto Pro / Teknologiateollisuuden toimihenkilöt

Työriita kesti 14 päivää ja työnseisausuhkana käytettiin lakkoa, jolta vältyttiin. Työriidan kriittisin kysymys oli palkantarkistuksen taso ja perälaudan jako yritysکوhtaiseen erään ja yleiskorotukseen. Ratkaisu työriitaan löytyi osapuolten välisellä neuvottelutuloksella.

Kuva 4. Ammattiliitto Pron ja Teknologiateollisuuden työnantajat sovittelussa vasemmalta oikealle Ammattiliitto Pron Jorma Malinen, Anssi Vuorio, Roni Jokinen, Katarina Stoor, Oili Leskelä-Mustonen ja Petteri Halvari sekä Teknologiateollisuus työnantajilta Joanna Ahokanto, Paula Varpomaa ja Anne Somer.

Mekaanisen metsäteollisuuden yrityskohtaiset työehtosopimukset

Teollisuusliitto / Isojoen Saha, Formica IKI ja Keitele Group

Työriidat kestivät 22 – 29 päivää ja työnseisausuhkina käytettiin lakkoa, jolta vältyttiin. Työriidoissa Teollisuusliitto vaati yhtiöitä tekemään kanssaan työehtosopimuksen, mihin po. yhtiöt suostuivat. Ratkaisut työriitoihin löytyivät osapuolten välisillä neuvottelutuloksilla.

Teollisuusliitto / Siklaelementit

Riita kesti vuoden 2021 puolella 2 päivää jatkuen vuodelle 2022. Työnseisausuhkana käytettiin lakkoa, joka kesti 17 päivää. Työriidassa Teollisuusliitto vaati yhtiötä tekemään kanssaan työehtosopimuksen, mihin yhtiö ei suostunut.

Ammattiliitto Pro / Isojoen Saha, Formica IKI ja Keitele Group

Työriidat kestivät 22 – 29 päivää ja työnseisausuhkina käytettiin lakkoa, jolta vältyttiin. Työriidoissa Teollisuusliitto vaati yhtiöitä tekemään kanssaan työehtosopimuksen, mihin yhtiöt suostuivat. Ratkaisut työriitoihin löytyivät osapuolten välisillä neuvottelutuloksilla.

Ammattiliitto Pro / Siklaelementit

Riita kesti vuoden 2021 puolella 2 päivää jatkuen vuodelle 2022. Työnseisausuhkana käytettiin lakkoa, joka kesti 17 päivää. Työriidassa ammattiliitto vaati yhtiötä tekemään kanssaan työehtosopimuksen, mihin yhtiö ei suostunut.

8.3. Yhteenveto

Työriitojen sovittelussa työehtosopimustoiminnan uudelleenjärjestelyt näkyivät selvästi. Lähes 90 prosenttia sovitelluista riidoista toteutui metsäteollisuudessa ja teknologiateollisuudessa, joissa työnantajaliitot muuttivat sopimustoimintaansa. Metsäteollisuus luopui kokonaan liittokohtaisten työehtosopimusten tekemisestä ja Teknologiateollisuus järjesteli työnantajatoimintaansa uudelleen. Eniten työriitoja oli Metsäteollisuudessa, jossa yrityskohtaisia työriitoja oli 11 kappaletta. Teknologiateollisuuden työehtosopimuksista työriitojen sovitteluun tulivat Teollisuusliiton ja Ammattiliitto Pron kanssa tehtävät työehtosopimukset. Rajariidoista soviteltiin Suomen Kotidata Oy:tä sekä lentokentän teknisiä työntekijöitä koskevia työriitoja.

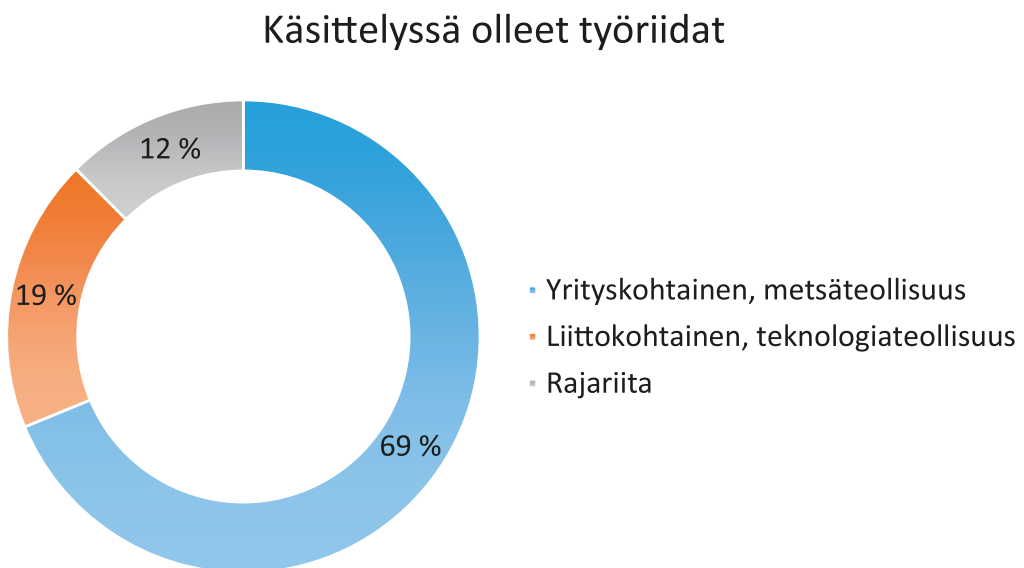
Teknologiateollisuuden neuvottelujen alkua pitkittivät toisaalta uuden työnantajyhdistyksen toiminnan aloittaminen elokuussa 2021 ja työnantajien järjestäytyminen siihen. Teollisuusliitto nimittäin päätti työehtosopimusneuvottelujen aloittamisesta vasta lokakuun lopulla 2021, kun se oli saanut tietää työnantajyhdistyksen jäsenkunnan edustavuudesta. Teollisuusliitto edellytti, että edustavuus varmistaa vahvan yleissitovuuden syntymisen teknologiateollisuuden työntekijöiden

sopimukseen. Aiempi teknologiateollisuuden työntekijöiden työehtosopimuksen voimassaolo päättyi marraskuun lopulla 2021.

Käsittelyssä olleissa rajariidoissa kiisteltiin siitä, mikä työntekijäjärjestö edustaa työntekijöitä (Kotidatassa Pro vai PAM ja lentokentän teknisissä työntekijöissä Pro vai IAU). Sovittelussa po. työriidat ovat hankalia, koska sovittelijan ehdottamalla myönnytyksillä ja tasoituksilla ei voida ratkaista tällaista joko-tai-kysymystä. Rajariitojen ratkaisumenetelmänä voisi käyttää erityistä toimielintä, johon voitaisiin ottaa todelliset riitelevät ammattiliitot tai ennakoivaa sovittelua, joka voidaan kohdistaa sekä työnantajaan että kilpaileviin työntekijäjärjestöihin. Selvityshenkilöt Minna Etu-Seppälä ja Simo Zitting esittivät loppuraportissaan työehtosopimukseen liittyvien rajariitojen ratkaisumekanismeista vapaaehtoiseen sovitteluun perustuvaa menettelyä.

Kuvio 9. Vuonna 2021 käsittelyssä olleista työriidoista 69 % tuli metsäteollisuuden yrityksistä, 19 % teknologiateollisuuden liittotasolta ja 12 % oli rajariitoja.

9. Muuta tarkasteluvuodesta

9.1. Poliittiset työtaistelut

Poliittiset työtaistelut/mielenilmaukset eivät kuulu työriitalain mukaisen sovittelun piiriin. Tarkasteluvuonna ei ollut yhtään poliittista työtaistelua/mielenilmaisua.

10. Vuonna 2023 päättymässä olevat työ- ja virkaehtosopimukset

Taulukko 3. Työ- ja virkaehtosopimusten päättyminen vuonna 2023

Sopimus päättyy	Palkansaajia (EK/JTJ)	Eräät sopimusalat (päivitetty 6.6.2022)
tammikuu 2023	36 915	Autoliikenne, tt, elintarviketeollisuus, tt
maaliskuu 2023	3 071	Lentoliikenteen palvelut, tt
huhtikuu 2023	2 439	Matkatoimistot, antausala, th
lokakuu 2023	1 950	Hiihtokeskukset, ohjelmapalveluala
marraskuu 2023	184 281	Teknologia-teollisuuden tt, th, yth, suunnittelu- ja konsulttialan yth, arkkitehtisuunnitteluala, tietotekniikan palveluala, autoalan kauppa ja korjaamo, ICT-yth
joulukuu 2023	26 058	Kemianteollisuus tt, th, yth, tekstiili- ja muotialan tt, th, Veikkaus Oy, th
tammikuu 2024	153 861	Kauppa, ahtausala tt, apteekkiala: farmaseuttinen henkilöstö, vakuutusala, Paltan toimihenkilöt, lentoliikenne th, yth, Medialiitto: suorajakelu, MTV th, Finnair, tth, matkustamohenkilöstö, Tekstiilihuoltoala, tt, Neuvonta-alan runkosopimus
helmikuu 2024	214 799	Graafinen teollisuus, tt, th, yth, energiateollisuus, th, yth, rakennusala, tt, talotekniikka-ala, th, rautatieala, muuttopalveluala, asiakaspalvelu- ja telemarkkinointi, luottotieto- ja perintäala, Paltan erityisalat, rahoitusala, huolinta-ala, th, ulkomaan merenkulku: kone- ja laivapäällystyö, YLE, Alko, kiinteistöpalveluala, henkilöstöpalveluala, jakajat, veturimiehet, (VALTIO, 74 000, KIRKKO, 20500)
maaliskuu 2024	154 689	Sähköalan tes - energia - ICT - verkostoala, sähköistys- ja sähköasennusala, tt, yliopistot, vartiointiala, MARA-alat, KELA
huhtikuu 2024	13 040	Apteekkiala, tt, rakennusala, th, lennonjohtajat

Käytetyt lyhenteet:

tt = työntekijät

th = toimihenkilöt

yth = ylemmät toimihenkilöt

JTJ = jäsentietojärjestelmän mukainen palkansaajamäärä

Lähde: Elinkeinoelämän keskusliitto EK.

Lähteet

Akavan, Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKOn ja Ylemmät Toimihenkilöt YTN:n yhteinen esitys sovittelujärjestelmän uudistamiseksi, sovittelumenettelyn täsmentämiseksi ja sovittelun resurssien vahvistamiseksi, 18.2.2021
Elinkeinoelämän keskusliitto EK: Työ- ja virkaehtosopimusten päättäminen 2023
Euro ja Talous, Talouskasvu hidastuu, Analyysi · Suomen talous, Suomen talouskasvu hidastuu ja inflaatio on kiihtynyt, 28.4.2022
Kajanoja Lauri, Suomen Pankki, Analyysi, Ennusteet viittaavat kustannuskilpailukyvyn pysyvän ennallaan, 26.1.2022
Kiema Ilkka, Palkansaajien tutkimuslaitos Labore, Esitys 23.9.2021
Koulu Risto, Sovittelu työriidoissa, 2009
Obstbaum Meri, Suomen Pankki, Suomen talouden ennuste: Talous kasvaa koronan varjossa, 17.12.2021
Palkkapolitiikan tiedontuotannon regiimi, blogs.helsinki.fi, luettu 14.9.2021
Tilastokeskus, Palkansaajien reaaliensiot laskivat 1,1 prosenttia loka-joulukuussa, 4.2.2022
Tilastokeskus, Työ, palkat ja toimeentulo, 24.3.2022
Tilastokeskus, Tilastokeskuksen työtaistelutilasto 2021, 12.5.2022
Tuottavuuslautakunta, Tuottavuus ja kilpailukyky Suomessa, Mistä kilpailukyky koostuu ja mihin sitä tarvitaan, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2020:81
Työehtosopimukseen liittyvien rajariitojen ratkaisumekanismeja ja sovittelujärjestelmän toimivuutta koskeva selvitys, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työelämä 2021:50
Työ- ja elinkeinoministeriön ammattibarometri 5.4.2022
Valtakunnansovittelijan toimisto
Kuvat: Markku Urlander / Lehtikuva, Vuokko Piekkala / Valtakunnansovittelijan toimisto